

1060/1008-08

Zpráva

ze služební a studijní cesty

Účel cesty: Kolace textů edice Specianovy nunciatury z let 1592-1593 v Ambrosiánské knihovně (Biblioteca Ambrosiana) v Miláně včetně přepsání chybějících textů do PC.

Trvání cesty: 12.9. – 26.9. 2008

Zprávu podává: PhDr. Alena Pazderová, vedoucí 1. oddělení Národního archivu v Praze

PhDr. Eva Drašarová, CSc.

ředitelka Národního archivu v Praze:

PhDr. Václav Babička,

ředitel Odboru archivní správy MV ČR:

Zpráva ze služební cesty do Milána

Ve dnech 12.9. – 26.9. 2008 jsem vykonala služební cestu do Milána, jejímž účelem bylo doplnění chybějících textů a kolace počítačových prepisů listů papežského nuncia na císařském dvoře v Praze Cesare Speciana v milánské Ambrosiánské knihovně z let 1592-1593. Tyto listy jsou součástí 1. dílu edice Specianovy korespondence připravovaného do tisku.

Cestu jsem nastoupila 12.9. 2008, ve dnech 15. – 25.9. jsem pracovala v Ambrosiánské knihovně. Bezplatné ubytování se snídaní jsem měla zajištěno v soukromí. Zpáteční cestu jsem nastoupila 25.9., do Prahy jsem se vrátila 26.9. a do archivu jsem nastoupila 29.9. 2008. Cestu do Milána a zpět jsem vykonala autobusem společnosti Tourbus.

A/ Část technicko-organizační

Mým hlavním úkolem v **Ambrosiánské knihovně** (Biblioteca Ambrosiana, Piazza Pio XI, 2-20, Milano) bylo dokončení kolace textů a kontroly paginace listů Specianovy nunciatury (nunziatura di Germania) pro léta 1592-93. Protože se Specianovy listy z Prahy adresované papežskému sekretariátu do Říma nacházejí pouze zde a ve Vatikánském tajném archivu a Vatikánské apoštolské knihovně se nenacházejí ani jejich opisy, nemohla jsem provést jejich kolaci v rámci svého pobytu v Římě. Kromě toho jsem prepisovala do PC texty listů, jež chybějí na fotografiích pořizovaných ve 30. letech 20. století bývalým Archivem země České z ambrosiánských rukopisů pro účely edičního vydání Specianovy korespondence a zařazené do Sbírký prepisů ze zahraničních archivů uložené v 1. oddělení Národního archivu v Praze.

B/ Část odborná

Ambrosiánská knihovna, Milán

A. Nunciaturní korespondence.

Při registrování nunciaturní korespondence a následné revizi textů uložených v počítači jsem narazila na některé nesrovnalosti. Mým úkolem v Ambrosiánské knihovně bylo proto dokončení kontroly vybraných textů a paginace nunciaturní korespondence z prvních dvou let Specianova působení v Praze, tj. z let 1592-1593, uložené ve fondu MANOSCRITTI. Konkrétně jsem pracovala s rukopisy D 124 suss. a D 125 suss.

Rukopis D 124 sussidio – **Registro delle lettere della Nunziatura scritte a Roma da Praga 1592** (Registr listů nunciatury psaných do Říma z Prahy r. 1592) – registruje listy

papežského nuncia Cesare Speciana odesílané z Prahy papežskému sekretariátu do Říma od května, kdy nastoupil svůj úřad nuncia, do prosince r. 1592, jejichž adresáty byli Minuccio Minucci, papežský státní sekretář pro Germánii, papež Kliment VIII. nebo papežský nepot Cinzio Aldobrandini pověřený německými záležitostmi. Rukopis má 336 folií, text se nachází na fol. 5r-336v.

Rukopis D 125 sussidio – **Registro delle lettere della Nunziatura scritte a Roma da Praga 1593** (Registr listů nunciatury psaných do Říma z Prahy r. 1593) – registruje listy papežského nuncia Cesare Speciana od ledna do prosince r. 1593. Jeho obsah je shodný s výše uvedeným rukopisem D 124 suss. Rukopis má 580 folií, text se nachází na fol. 5r-577v.

Během svého pobytu jsem navázala na práce prováděné zde v r. 2007. Kromě závěrečné dílčí kolace rukopisu D 124 z r. 1592 jsem se zaměřila na rukopis D 125 suss. Hlavním úkolem bylo přepsání folií, chybějících ve fotografické dokumentaci NA, a to f. 233r-250r (17 s.), 318r-367v (98 s.) a 518v-520r (7 s.). Celkem jsem přepsala do PC **122 stran textu**. Upozorňuji, že listy jsou psány velice zběžně, papír často nese stopy koroze písma (mj. cca 10 folií téměř nečitelných), což čtení velice znesnadňuje a zpomaluje.

Dále jsem prostudovala rukopis **D 120 suss.** nazvaný **Registro di lettere dell'anno 1594 scritte a diversi prelati et signori per servitio publico nella nuntiatura di Germania et ad altri per servitio particolare** (Registr listů z r. 1594 psaných různým prelátům a osobám v rámci veřejné služby nunciatury v Německu a dalším osobám v rámci zvláštních úkolů). Rukopis má na začátku nefoliovaný rejstřík listů dle příjemců, vlastní text se nachází na fol. 1r-692v. Adresáty jsou jak osoby světské, např. rakouští arcivévodové Arnošt a Ferdinand, evropská knížata, vyslanci evropských panovníků a různí vzdělanci, tak církevní, např. papež Kliment VIII., kardinálové, arcibiskupové, biskupové, opati i příslušníci různých církevních řádů. Kromě toho se zde nacházejí četné listy adresované Specianovým sourozencům a dalším rodinným příslušníkům. Informace získané z tohoto rukopisu využiji pro poznámkový aparát edice.

Za významné považuji, že se mi v ambrosiánské knihovně podařilo objevit rukopis D 121 suss., který je registrem konceptů listů z r. 1594 (leden-prosinec) psaných Specianem do Říma. Ve Vatikánském tajném archivu jsou ve fondu **Borghese III 11 ab** dochovány originály těchto listů pouze pro období **leden-červen 1594**; jejich opisy se nacházejí v naší Sbírce prepisů ze zahraničních archivů. **Originály listů z 2. poloviny r. 1594 se zde nedochovaly**. Ani ve zprávách mých předchůdců – editorů nunciaturních zpráv, ani v odborné literatuře, ani v nedokonalé edici Specianovy korespondence z pera italského církevního historika a kremonského biskupa Natale Mosconiho není o rukopise D 121 suss.

zmínka. Sám Mosconi r. 1594 ve své edici zcela vynechal, neboť nenalezl ani výše uvedený vatikánský fond. Soustředila jsem se proto na rukopis **D 121 suss.** nazvaný **Registrum litterarum anni Domini 1594 pro nuntiatura Germanica Romam scriptam** (Registr listů německé nunciatury z r. 1594 psaných do Říma). Texty listů se nacházejí na fol. 5r-702v. Provedla jsem rozpis tohoto rukopisu pro měsíce leden-srpen (fol. 5r-353r), více jsem z časových důvodů nestihla. Kontrolou s našimi přepisy a s prameny dochovanými ve Vatikánu jsem zjistila, že je třeba pro období leden-červen 1594 přepsat dalších **261 s.** (5r-16r, 22r-25r, 28v-30r, 36r-39r, 43v-47r, 58r-60r, 69v-73r, 83r-84v, 87r-90r, 100r-102v, 109v-112r, 116v-119r, 127v-130r, 140r-143r, 155v-158r, 164v-166v, 176v-178v, 181r-185r, 191v-193r, 194r-236r, 240r-246r, 248r-251r, 257r-259v). Otázku, proč se ve Vatikánském tajném archivu dochovalo méně originálů než existuje konceptů dochovaných v milánské Ambrosiánské knihovně, se mi zatím nepodařilo uspokojivě zodpovědět. Kromě výše uvedených folií zbývá přepsat v Ambrosiáně i koncepty listů z období **červenec-prosinec 1594. Bez doplnění těchto chybějících listů nelze edici vydat.** Zdůrazňuji, že r. 1594 byl rokem zlomovým, neboť se konal říšský sněm v Řezně, na němž se formovala rozhodujícím způsobem říšská vnitřní i zahraniční politika, a to zejména strategie válečného postupu proti Turkům (k otevřené válce došlo již v r. 1593), která silně ovlivnila dění v tehdejší Evropě, a koncepce rekatolizace, jež ve svých důsledcích byla jednou z hlavních příčin vzniku třicetileté války. Není třeba zdůrazňovat, že se zde nacházejí i důležité informace k českým dějinám poslední fáze předbělohorského období.

Vzhledem k výše uvedenému se domnívám, že má cesta plně splnila svůj účel.

V Praze dne 13. 10. 2008

PhDr. Alena Pazderová